

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Vzdělávací materiál vytvořený v projektu OP VK

Název školy:	Gymnázium, Zábřeh, náměstí Osvobození 20
Číslo projektu:	CZ.1.07/1.5.00/34.0211
Název projektu:	Zlepšení podmínek pro výuku na gymnáziu
Číslo a název klíčové aktivity:	III/2 - Inovace a zkvalitnění výuky prostřednictvím ICT

Anotace

Název tematické oblasti:	Literatura pro vyšší gymnázium
Název učebního materiálu:	Husitská literatura
Číslo učebního materiálu:	VY_32_INOVACE_CJ0303
Vyučovací předmět:	Český jazyk a literatura
Ročník:	1. ročník čtyřletého gymnázia, 5. ročník osmiletého gymnázia
Autor:	Mgr. Libuše Chudobová
Datum vytvoření:	20. 5. 2014
Datum ověření ve výuce:	27. 5. 2014
Druh učebního materiálu:	pracovní list
Očekávaný výstup:	Student chápe význam literatury doby husitské v rámci kontextu vývoje české literatury, umí charakterizovat dané období z hlediska žánrového, je schopen diagnostikovat na základě ukázek stěžejní autory a jejich díla.
Metodické poznámky:	Pracovní list je možné využít k samostatné práci, práci ve dvojicích, či ke skupinové práci.

HUSITSKÁ LITERATURA

1. Z nabídky vyber žánry typické pro toto období literatury:

a) duchovní lyrika	d) kronika
b) traktát	e) rytířská epika
c) duchovní píseň	f) spor

2. Které znaky nese literatura v období husitství?

a) počestování	f) zájem o přírodu
b) prohloubení demokratizace	g) kritika
c) prohloubení laicizace	h) citovost
d) zábavnost	i) dobrodružnost
e) agitace	

3. ukázka a)

Paul dal gefť plofcoucih zemu. Wlah dal gefť dolaf zemu bogu i fuiatemu fcepanu fe duema dufnicoma bogucea a fedlatu.

ukázka b)

Znamenamy prsi tom z wlazty les zzie zztalo w Chzechach neny gdes prsiwuznych kralow neny pochznucz ot Prsiemyzla krále kak ho zzyn, kak wnuk, na male zzie zzu zbyly na zzem zzwietye pozzledny byl gefschze dyetye pochzen zzie ββchzedr hí udaten ay zza zzwym liudem poztaten wββaks nemohl toho usity muzzil u mladych dnech zznyty.

Napiš, o jaký typ pravopisu se jedná v ukázce a):

Napiš, o jaký typ pravopisu se jedná v ukázce b):

ukázka c)

Aby, ktož budeš čísti, rozuměl mé české řeči, věz, žeť sem psal tak, jakož obyčejně mluviem, neb v jednom kraji českém jinak mluvie a v jiném jinak. U příkladě já piši „nižádny nevie“ a jiní riekají „žádny nevie“, opět já diem „musiem učiniti“ a jinířkú „musím“, a opět já diem „tělesný“ a jiný „tělesný“, já „protiv“ a jiní „proti“, já „zjeviti“ a jiní „zjeviti“, já „papad ho“ a jiní „popad jej“, já diem „bychme byli dobří“ a jiní „bychom byli dobří“. A jest jiných drahně proměn.

z doslovu k Nedělní postile (transkribováno)

Vysvětli, co vedlo J. Husa k tomu, aby se zabýval českým pravopisem:

Vysvětli, v čem spočívala Husova úprava pravopisu:

4. *Druhé muož býti farář svatokupcem, nutě lidi, aby dávali od křtu, od zpovědi, od pohřebu, od božieho těla, od svatého oleje, od oddávání manželuo, od třidciti mší, od úvodu, a když nutí, nechtě zpoviedati, než aby na kostel nemocný prvě nětco odkázal. A tůž cestú běží-li třiedník, tehdy také svatokupčí, a zvláště také, když vezma biskupovu moc i velí sobě dáti od zpovědi po groši řka: „Já sem musil dáti za list, také mi musite dáti!“ Ale viz kupčení velikého! Dá za list groš na deset lidí, a vezme od každého groš, a zistě devět grošuov na jednom groši! Pakli šacuje výše, bohatější po dví neb po třech groších, tehdy více, jakž kdy chytře umie, zistě. A jeho výmluva, když die: „Já sem musil dáti za list,“ to více ho viní, než vymlívá, neb žaluje na se, že jest hřiechem Šimonovým vinen, žáдав moci a dav penieze, aby kladl ruce lidem na hlavu rozhřešuje, aby brali odpuštění hřiechov a tak i ducha svatého. A nevím, čemu jest ten list, jedne aby penieze s obú strán brali. Ale takto by mělo býti, že farář svatým úmyslem měl by říeci biskupovi: „Kněže, mámt' lidi zašlé v hřiechy veliké; daj požehnání, at' je rozhřešuji.“ A biskup spatře, jest-li rozumný farář*

neb třídník, měl by říci: "Dajť buoh požehnání! Darmo si vzal, darmo dávej! A věz, kněže, budeš-li žádati peněz od zpovědi, žeť nad tebu pomstím vedlé svatého ustavení." ...I muož znáti člověk velmi húpý, že těch lichých pět obyčejóv neostavil jest kněžím spasitel a že úřadu kněžskému nic nejsou pomocni, alebrž že sú svazkové d'áblovi, jimiž je víže a pudí ku pýše a vede je jako slepé k zatracení. A tak sú ty sluhy d'áblov duchovní slepotú poraženi, že když jich otieže: "Proč tak činíte?", odpovídají, že svět neb čest světská chce tak míti! A ponavadž d'ábel mnoho lepší jest než ta čest světská, byla by něco ozdobnější a pravější odpovéd', by řekli, že d'ábel chce tak mieti ...

Urči dílo, ze kterého je ukázka (název, autor):

V čem vězí kritičnost této ukázky?

Nešvary ve společnosti byly výrazněji kritizovány už dříve. Uveď alespoň 2 autory, jejichž tvorba bezprostředně předchází době, v níž vznikla ukázka, a stručně charakterizuj jejich dílo:

-
-

5. Které dílo české literatury 15. století by mohlo být ilustrováno následujícím obrázkem (název, autor)?

Co může výjev na obrázku vyjadřovat?

6. Vysvětli pojmy (a uveď příklad):

traktát

polemika

kancionál

jednota bratrská

ŘEŠENÍ:

1. b) c) d) f)
2. a) b) c) e) g)
3. a) primitivní pravopis (1. česká věta na zakládací listině litoměřické kapituly)
b) spřežkový pravopis
c) dobová manýra v Čechách znemožňovala dorozumění se Č navzájem, chtěl sjednotit pravopis
J. Hus zavádí diakritický pravopis – nabodenička jako předchůdce háčků
4. J. Hus – Knížky o svatokupectví
- kritizuje kněží za kupčení s církevními obřady, za přesvědčování věřících k dědickým darům,
za prodej odpustků...
Konrád Waldhauser
Jan Milič z Kroměříže
Matěj z Janova
Tomáš Štítný...
5. Tomáš Štítný – Siet' viery pravé
- siet' představuje pravou křesťanskou víru, jež drží pravé křesťany. Siet' zespodu trhají 2 největší
hříšníci (dravé ryby) – císař a papež. Za nimi propadají siet' další hříšníci.
6. Rozvedení základních pojmů souvisejících s daným tématem záleží na vyučujícím.